

ZALÁN TIBOR

Papírváros-szilánkok

RÉSZLET EGY LASSÚDAD REGÉNYBŐL

és nem tudta a lány sem, hogy röhögjön, vagy vágjon szá-
nakozó képet ahhoz, hogy az énekes apja kihűlt a hajnali esőben valami gépállomás
udvarán, így inkább a rendezővel törődött, aki mind lejjebb csúszott falhoz támasz-
tottságában, hangosan nyögve próbálta kiegyenesíteni a furcsa szögben elhajló tes-
tet, nehogy elvágódjék, és beverje a fejét, az énekes segített neki, ketten végül bol-
dogultak, és a részeg ember ismét egyenes testtartással támaszkodott a falhoz, erre
szokták mondani, hogy merevrészeg, viccelődött a férfi, de a lány nem nevetett,
gondolod, hogy álló helyzetben nem lehet kihűlni, kérdezte, és a lány erre sem vála-
szolt, mit lehet mondani, soha nem hallott ilyen halálról, hogy kihűlés, nyilván van,
ha az énekes apja ebbe halt bele, de hogy a rendező is kihajjon az esőtől, azt nem
nagyon tudta elképzelni, legalább egy ernyő alá vonszoljuk el, és vonszoljuk el ma-
gunkat is, javasolta az énekes, és a lány szótlanul engedelmeskedett, most két oldal-
ról fogták közre a részeg embert, így könnyebb volt a lánynak is, a férfi magasabb
volt, vitte a teher túlsúlyát, valamivel gyorsabban tudtak haladni így, mint odáig a
magatehetetlen testtel ő, elvisszük a szállodájába, kérdezte a lányt, de az csak a vál-
lát rángatta, mit tudom én, hol van megszállva, amit az énekes nem nagyon értett,
ha még azt sem tudja, hol lakik a rendező, akkor hogy került ide ez a lány, nyilván-
valóan a részeghez tartozik, és ha idekerült, mit keres itt, akadt föl benne a kérdés,
de nem mondta ki azt, amit gondolt, rendben van, akkor irány a legközelebbi nyitva
felejtett napernyő, és vonszolták, elviselhetetlenül hosszúnak tűnő ideig vitték,
vonszolták a magatehetetlen testet, ami valójában nem volt csak pár perc, mert a
sétálóutca túlsó végén megpillantották a vágyva-vágyott nyitott napernyőt, lehet,
tűnődött a lány, hogy ugyanaz a csehó, amelyikben rátaláltam, lehet, komikus lenne,
ha igen, de biztosan nem tudta állítani, mert nem ismerte a várost, nappal sem tudta
volna azonosítani a frissében fölkeresett vagy megismert helyeket, nem még éjsza-
ka, szitáló esőben, az esőtől elbágyadt fények között

leluggantak egy-egy székre, és
különös volt éreznie, hogy most kezd el igazán fájni, amikor már elhagyták az esős
övezeteket, talán a napernyő alatti szárazság szította fel az érzékeit, szinte egyszer-
re néztek körül a rendezővel, és a csukott spaletták mögül mintha fényt véltek volna
kiszűrődni, a lány most megtapasztalta, hogy a fényt nem csak a szemével, de a bő-
rével is érzékelheti az ember, mert bár háttal ült a bejárati ablakoknak, mégis elfog-

ta az érzés, hogy a háta mögött fényeket lát, és ezt megerősítette az énekes, amikor nyújtózkodva felállt, bemegyek, hozok egy pálinkát, kérsz te is, kérdezte a mindedig csukaként hallgató rendezőt, aki két kézzel kapaszkodott az asztal peremébe, hogy le ne forduljon a székéről, ne hozz neki, méltatlankodott a lány, nem látod, hogy milyen állapotban van, de látom, mosolygott bölcsességet színlelve a férfi, éppen ezért hozok neki, te nem ismered a részegség lélektanát, te bezzeg ismered, gúnyolódott, igen, én ismerem, már miért ne ismerhetném, a részeg ember nem tud egy pálinkától részegebb lenni, ellenkezőleg, kijózanodni tud tőle, ezt megmagyaráznád, nem, nem fogom megmagyarázni, mit magyarázzak rajta, empíria, nagyképűsködött a zenész, nem hallottál még ilyesmiről, nagyobb úr az minden elméletnél, és ha valaki, én megtapasztaltam már rövid életem során viszonylag hosszan, milyen érzés részegnek lenni részegen, és milyen áldást jelent egy-egy feles váratlan érkezése a mennyből, vagy a pokolból, egészítette ki cinikusnak feltűnő mosollyal a lány, menny vagy pokol, az egy és ugyanaz, csak a pokolban jobb a társaság, sütötte el a délelőtt hallott viccét a rendező, ez jó, nevetett a lány, ez nagyon jó, és a férfi valóban bement a csehóba, hogy hozzon ki valami léleklemelegítőt, leginkább pálinkát, a lány pedig a másik férfi arcába meredt, az én férfim, nevezte meg magában a megnevezhetetlen, és a másik férfi a lány arcába meredt, az én nőm, nevezte meg magában a megnevezhetlent, az én nőm lesz, javította ki magában magát, és rögtön el is bizonytalanodott, mi lesz, ha mégsem akar az én nőm lenni, mit akarok én ettől az ártatlan fiatal lánykától, tette fel magának a kérdést, de rögtön meg is lepődött ezen, természetesen nem a kérdés tartalma okozott számára meglepetést, hanem, hogy ismét elindult a gondolkodása, kezdi fölfedezni magának a világot, most például valahol van, ami tűnhet komikus megállapításnak is, de ahhoz képest, hogy eddig el sem jutott annak az elgondolásához, hogy valahol egyáltalán lehet, jelentőst lépett a kijózanodás felé, valami terasz lehet ez, meregette a szemét, valami terasz, és mint-ha az előbb lett volna itt még valaki, aki most nincs itt, de ha nincs itt, akkor hol van, és ha itt volt, akkor mi oka volt arra, hogy itt legyen, váratlanul élvezni kezdte, hogy fog az agya, hogy, bár értelmetlen és bugyuta kérdéseket tesz fel magának, a kérdések mégis arról tanúskodnak, hogy érdeklődik a világban elfoglalt helye felől, és ha a helye felől érdeklődik, akkor a világ felé is érdeklődést mutat, mondtam, hogy szeretlek, buggyant ki a száján valami, félúton a suttogás és az okádás között, hagyj engem ezekkel, tolt el magától a közeledést a lány, ha tényleg szerettél volna, mit szerettél volna, ha legalább vársz, ha már idecsalogattál, nem iszod le magad a sárga iszapig, akkor lenne jogod talán ilyesmiket mondani, nekem jogom van bármihez, dadogta elő magából a szavakat a rendező, miért, ki vagy te, talán az isten vagy te, emelte föl a hangját a lány, és rögtön körülnézett, hátha meghallja valaki a kiabálást, de az utcán az esőn és rajtuk kívül teremtett lélek sem volt, nem, én nem isten vagyok, próbálta magasan tartani a fejét a férfi, én én vagyok, és az bizonyos szempontból több, mint az isten, mert isten megfoghatatlan, én meg megfogható vagyok, testtel rendelkezem, fogjál meg, tessék, na fogjál meg, és már hadonászott is, de a

lány nem nyúlt hozzá, nem fogta meg a feléje kapkodó kezét, még mit nem, mondta az esőnél is hidegebben, fogtalak már eleget, túlságosan is sokat ahhoz képest, hogy csak pár órája vagyunk együtt, ezt persze nem így értem, javította ki magát, szóval, amióta itt vagyok, nem kell ez a kárálás, biggyesztette le a száját a rendező, nem tudom, miről beszélsz, de gondolom, nem bírtam járni, és te cipeltél ide, el-valahonnan, ide-valahová, és most kurvára büszke vagy magadra, hogy megmentettél egy tehetetlen faszt a fagyhaláltól, nem a fagyhaláltól, húzta össze, amilyen szorosra csak lehetett, apró mellén az átázott ruhát a lány, és nem vagyok büszke sem magamra, ha tudni akarod, kurvára szarul érzem magamat, de pontosítok, ha megengeded, megengedem, bólogatott a részegek jellegzetes sokat mondásával a rendező, ez nem kérdés volt, ráncolta össze szabad keze három ujjával a homlokát a lány, ez fordulat volt, stilisztikai eszköz, ja, stilisztikai eszköz, hagyta rá a rendező gunyorosan, stilisztikai fordulat, nem rossz, ha nem lennék ennyire gyenge, akkor most azt kérném, hogy ne a stilisztika forduljon meg, hanem te, és én akkor hátulról, de nem tudta befejezni, mert a lány felugrott az asztaltól, anyádat, azt hátulról, a jó édesanyádat, és talán meg is üti a rendezőt, ha elő nem keveredik, kezében három pálinkás pohárral az énekes, aki ugyan nem tudta, hogy mi zajlott le távollétében a teraszon, de azt érezte, hogy nagy a feszültség, közéjük állt hát, és szétosztotta hármuk között a poharakat

miért iszol, te rettenetes ember, törte meg a hirtelen beállt csöndet az énekes, látva, hogy az idecipelt ember már beszédre is képes, talán képes rá, miért iszol, te rettenetes ember, ismételte meg a kérdését, és a rendező bágyadtan emelte föl a tekintetét, hol az egyik, hol a másik szemben ülőbe akasztva bele a tekintetét, csöndesen, rekedten, valahonnan a sírból előbányászott hangon, beszélni kezdett

rettenetes, azt mondd, rettenetes, és azért nevezel így, mert mások mondják ezt rólam, ez lett az epithon ornansom, hogy rettenetes, és nem kérdezem meg, hogy miért neveznek engem rettenetesnek, mert magam is tudom, hogy az vagyok, rettenetes, annyira rettenetes, hogy ennél rettenetesebb nem lehetek, és ők azt hiszik, azért vagyok rettenetes, mert iszom, a kis buták, nem tudják, hogy az alkohol csak okozat, okozata valaminek, amit ők jelzőként használnak, én pedig életminőségként, nekik egy ember leírása, nekem birtokviszony és életforma a rettenet, és legendákat mesélnek a viselt dolgaimat felnagyítva, lassan mindenkinek van egy története rólam, hogyan fetrengtem a fesztiváldeszzkákon részegen a közönség előtt, azokon a deszkákon, ahová nekik föllépni ünnep és életértelmet adó, mert alapjában véve senkik, akiknek a külső megerősítés szükséges ahhoz, hogy becsülni tudják magukat, magukban a bizonytalanságot, mert bizton érzik, hogy senkik, vagy alig valakik, hát persze, hogy szörnyetegnek gondolnak ezek, isten szörnyetegének, pedig semmi közöm istenhez, és már neki sincs túl sok köze hozzám, a kocka el volt vetve a születésemmel, hogy blőd és patetikus legyek, ami csak egy pillanatig tartott életben, mert felsírásommal már a rettenet visített fel be-

lőlem, amely átította a húsomat és elfoglalta a lényegemet, hogy azután a halálig kísérjen, józanul vagy mámorok között vergődve, de nem azért iszom, mert félek a rettenettől, nem félek tőle, inkább attól félek, hogy túl közel kerülnek hozzám mások, hogy megismerni akarnak, és fölismerik a létezésemet összetartó rettenetet bennem, így nem ismerem már a szerelmet sem, csak nőket ismerek, akik magukhoz engednek és akiket én magamhoz engedek, mert nem vagyok ember, aki a szerelmet elbírná bármilyen formájában is, igazuk van, nem vagyok ember, csak egyfolytában szűkülő hús- és rongycsomó vagyok, akire ezek a szarok, mert szar művészek, nem mondhatják, hogy szar művész, mert tudják, hogy valamit tudok, amit ők soha nem fognak megtudni, mert nem lehet megtanulni, bennem másfajta iránytű irányítja a mozgásokat a semmi kitüntetett sarkpontjai felé, nem ember vagyok, csak egy darab kő, akiből nem szobor lesz, ha hírességével együtt pokolra száll, hanem elbaszott szobortorzó, kiveri az isten a szobrász kezéből a vésőt, és örökre úgy marad, szobortorzó, éltében állat, aki csak az ösztöneinek engedelmesskedett, halálában egy vakondtúrásra vetett megmunkálatlan kődarab, és hogyan is magyarázhatnám meg ezeknek az engemet megbélyegzőknek, hogy fölöslegesen apellálnak arra, hogy halálba iszom magamat, mert már régen halott vagyok, első felsírásom óta az vagyok, halott, és már nem én vagyok, hanem a rettenet egyik inkarnációja a sok közül, de lehet, hogy az egyetlen, mert a többit nem ismerem, és honnan ismernék ezek a szar művészek, bármit is honnan ismernének, ha a megismerés alapvető szertartásaival sincsenek tisztában, és látjátok, most nem akad össze a nyelvem, olyankor soha nem akad össze, amikor azt mondom, hogy szar művészek, és ezek ítélnék meg engem, minősítenek nemembernek, aláznak állatnak, és tudjátok, aki már nem akar élni, mert nem élhet, ha halott, az nem is fél mástól, csak a rettenettől, amelyik átítatja a húását, és elfoglalja a lényegét, egy darab kővé teszi, elbaszott szobortorzóvá, a rettenet állandó bennem, és a rettenetből való félelem állandó bennem, emberi mértékkel nem fölfogható, emberi nyelven nem kifejezhető és nem nevezhető ez, csak a semmiben talál megnevezést, értelmezhetőséget és kifejeződést ez a fajta létezés, mert a rettenetnek nincs irányultsága, csak kiterjedése van, és kiterjedésének határait csakis a végtelenségben jelölhetjük ki, persze, zavarosnak tűnhetnek fel nektek, és a beszédem is zavaros részeg gagyogásnak tetszik a számotokra, pedig mondom, ha iszom, akkor is a rettenet emeli számhoz a poharat, és józanságban tetszelegve is csak ezt az iszonyatot növelem fel magamban, a rettenetet, amit nem ismernek, mert nem ismerhetnek azok, akik engem néznek, a rám nézés iszonyata sohasem azonos azzal az iszonyattal, mely átítatja a húsomat, elfoglalja a lényegemet, és kővé tesz, elbaszott szobortorzóvá, nem tudhatják, hogy amikor élek se élek, amikor halok sem halok, mert már rég meghaltam, ott nagyon régen, ott a kezdetek után a második pillanatban, azóta a rettenet tartja össze a húsomat, növekedik velem óriássá, vagy szörnnyé, visszataszító csótánnyá, aki riadalmat kelt a hangyák birodalmában, nem, nem akartam, és nem akarom soha, hogy engem a hangyák szeressenek

és csak hallgatták, és csak hallgatták a rettenetes ember rettenetes beszédét a félelemről és a rettenetről, először csodálkozva, hogy összefüggően tud beszélni, nem akad össze már az első szavaknál a nyelve, azután valami furcsa rémülettel átítatott nyugalommal, és átadták magukat ennek az eltorzult hangon előadott zenének, miért iszol, te rettenetes ember, kérdezte monomániásan a zenész, mintha nem értette volna, amit eddig hallott, pedig pontosan értett mindent, talán le akarta fordíttatni a beszélővel azt, amit elmondott, talán csak azt akarta, hogy az ismét rongykupaccá összetöpörödött ember feléledjen, aki eddig csak erre a kérdésre volt hajlandó válaszolni, és tényleg, a részegségében magába roskadó ember ismét megélenkült, lassan, nehezen képezve meg a szavakat, beszélni kezdett

iszom, mert ha iszom, akkor érzem, hogy élek, mert amikor nem iszom, akkor nem érzem azt, hogy élnék, ellenkezőleg, azt érzem, hogy halott vagyok, ti biztosan nem éreztetek, vagy nem éreztek ilyesmit, és nektek jó, de az is lehet, hogy nekem jó, mert én már életemben meghaltam, és ha teli vagyok félelemmel, rettegéssel, és a szám teli van földdel és féreggel, akkor is nyugalom van bennem, a semmi örök nyugalma tölt el

és a többiek eliszonyodtak ettől

iszom, mert minden hajnalban fellángolnak a horizonton a pálinkák őrtenyái bennem, fölöttem áll a Gön-cölszekér, körben őrtenyék égne, ebben a lángolásban ér el a hajnal, mert akármi-lyen későn fekszem is le, hajnalban felébrednek ezekre a fényekre, inkább megvárom tehát a hajnalt a lefekvéssel, kimerült vagyok ilyenkor és teljességgel reménytelen, gyámoltalan, mint kit bárki megölhetne, és várom is, hogy a szobámba lépjen valaki, kezében kés legyen, és szívében rettenthetetlenség, és úgy szúrjon, hogy rögtön megtalálja a szívemet, és ne az elfolyó vér hiánya öljön meg, hanem a mellemben lakó öklömnyi lét szétszakadása okozza a fizikai halálot, igen, a fizikait, mert a lelkem már rég elhallgatott, halott, akár a kő, akár a szobor-torzó, és nem szükséges le- gyintgetni, mert ezek nem csupán szavak, azok vagyunk, aminek érezzük magunkat, és ha azt érzem, hogy nincs sok közöm az életemhez, akkor nincs sok közöm hozzá, és akinek nincs köze az életéhez, annak a halálához van köze csak, a halálhoz, és ez az ismeretség a megismerhetetlennel megdermeszti, és megállítja mozgásában a lelket, nem üresség ez, dehogyan üresség, talán épp telítettség, pukkadásig, szétsza- kadásig megteltség a léttel, ami nem lehet azonos az élellettel, mert ez utóbbi csak ré- sze amannak, a többnek és könyörtelenebbnek, bár az élet is tud könyörtelen lenni, naná, hogy tud, de ez semmi, nem fogható ahhoz, amit a lét hidegsége okoz az agy- ban, igen, nem lelket mondtam, szándékosan nem lelket, mert a léleknek nincs ki- terjedése, az agynak viszont van, ezzel azt is mondom, hogy az agynak határai van- nak, és amikor ezeket a határokat elmossa az alkohol, akkor vagyok ember, rettene- tes és embertelen

miért iszol, te rettenetes ember, kérdezte negyedszer is, hangjában egyre több könyörtelenséggel a zenész, persze, hogy értette, nagyon is pontosan értett mindent, hiszen ő sem tudja másként megélni a világot, mint elengedett aggyal és szétszakadó szívvel, nézte szemben az önmaga poklában verdeső embert, mellette az átázott, vézna lányt, aki láthatóan fázott, de valami különös derengés hullámozott a szemében, amiről neki az egyik fotós jutott eszébe, portrét készített róla valamilyen interjúhoz valamikor régen, s az elkészült fotókat együtt nézték meg, aki az egyik fotót kiemelte a többi közül, melyen szinte csak a szeme volt ki-vehető, látod, és rámutatott a szemre, hogy ragyog az íriszed, olyan, mintha lázas lennél, de ragyog, és ez jó, mert tudod, a halottaknak nem ragyog az íriszüik, azoknak olyan matt, olyan nagyon matt, és megpróbálta kivenni az eső megragyogtatta félhomályban a rendező íriszét, de sehogyan sem sikerült, így abban állapotodott meg magával magában, hogy valószínűleg a halott lelkű rendezőnek is ragyog most az írisze

iszom, látott hozzá a kérdezett ismét a lehetséges magyarázathoz, mert ha a pálinka szólít, akkor menni kell, akárhol vagy, el kell indulni, és addig kell menni, amíg annyira kifáradsz, hogy már a szádhoz emelt leves is kilötyög a kanálból, mert remeg a kezed, remeg az egész tested is, legyöngülsz, de teli vagy másfajta remegéssel, és az agyadat befogja a mindenség, ahogy egy költő írta volt valamikor a század elején, olyankor kétféle részegség munkál benned, egyik az alkoholtól van, a másik az alkohol okozta érzékenységből, amikor fogékony vagy azokra a hangokra, amelyek füllel nem lehet hallani, azokra az illatokra, amelyeket nem lehet megérezni az orron át, a színekre, amelyeket eddig képtelen volt befogni a szemed, az ízekre, amelyek soha nem kerülnek a szádba, és fölülírják az alkohol keserűes utóízét, felületek kerülnek a tapintásodba, de nem a bőrödön keresztül érzed meg, érzed át ezeket a felületeket, egy lépéssel a föld fölött jársz, holott lépni sem tudsz a fáradságtól és a szédüléstől, utóbbi persze az előző következménye lehet, természetesen, iszom, mert szükségem van ezekre a hallucinációkra ahhoz, hogy megértsék valamit abból, ami körülvesz, ami belül lehetek, csak az emberré szocializálódásom elfedett eddig előlem, a hatalmas birtokokra vágyom, amit egy másik, francia költő írt meg valamikor, de amazzal közel egy időben, és szándékosan nem mondom ki a nevüket, mert amit mondtak, az már az enyém, megvettem az életem, az egészségem és a szétvont agyam árán, mondhattam volna én is ezeket, de én nem tudok ilyeneket mondani, én írni sem írok, csak valaki ír helyettem, csodálkozva látom a ritka kijózanodásaim idején, hogy az asztalomon ott van egy új forgatókönyv, amit elolvasok, de nem értek, idegen nekem az egész, és förtelmességében is fölismerem, hogy nagyszerű, és olykor éveket kell várnom, hogy meg tudjam csinálni belőlük az új meg újabb filmemet, mert bár ott tartok, és ezt nem magamnak köszönhetem, hogy akkor csinálók filmet, amikor akarok, ami persze nem igaz, mert olykor betartanak a fontoskodó mecénások és producerek, de ez a betartás általában csak ideig-óráig tart, hiszen belátják, hogy ők is belőlem élnek, és ha nem vagyok, nem jönnek a né-

zók, akik, akár a producerek, szart sem értenek a filmjeimből, de elcsorran a nyáluk, és nagyon nagy művészetnek tartják, mert amit nem értenek, az nyilván nem lehet más, csak nagy művészet, nincs ez a kritikusok körében sem másként, ha dicsérnek, ha basztatnak, rajtam élősködnek, engem rágnak szét és nyelnek le a fogadásokon, az én vérem piroslik a poharaikban, nem jézusi értelemben, természetesen, ám miért ne, nincs ezen mit szégyellni, ahogy ő is képletesen jelentette ki a tanítványa-
inak, hogy a poharukban a bor az ő vére, a letört kenyér az ő teste, profanizálva mindezt, és lélekben ezért elnézést és megbocsátást kérve tőle, a premier-szendvicsek az én testem, a premier-borok az én vérem, a premier-pezsngők az én nyirokkeringésemből kerültek át a poharakba, de ez így, már kicsit-nagyon undorító, abba is hagyom

miért iszom, ezt kérdezted, és tudom, hogy álságos és provokatív a kérdés, mert te is iszol, legalább annyit, mint én, ha nem többet, csak te ki tudsz állni színpad előtt, ám nem tudsz megtéveszteni, mert amikor hátra lépsz a mikrofontól, hátra a takarásba, akkor ott vár a pálinka téged is, és koncert végére már te is a deszka fölött táncolsz tíz centivel, ezzel arra akarok utalni, hogy neked is pontosan tudnod kell, milyen ébredés után az alkoholszomj, amely tudomást sem vesz a marék számra ellene beszédett Tiapridalról, és már hajnalban megtörténik ez a felébredés, és neked hajnalban indulnod kell, hogy ki tudd elégíteni ezt a szomjat, melyet nem olthat el semmilyen víz vagy szóda vagy egyéb ízesített folyományok, gatyá nélkül ugrasz bele a nadrágodba, hacsak nem a pizsamára kapod azt, felhúrod a tegnapi, ágy mellé ledobott lucskos trikódat, meg sem mosakszol, meg sem fésülködsz, kivágod az ajtót, és elindulsz a bátortalanul kezdődő derengésben a koszos járdán a kisbolt felé

Fene rossz kedve volt. Mi több, fenyegetően rossz kedve. Hogy kit és mit fenyegetett ez a rosszkedv, arra vonatkozóan nincsenek ismere-
teink. De szinte tocsogott az őt hirtelenjében megtámadott rosszkedvben. Ráncolta a homlokát az orrnyerge fölött, amitől a szemei is összébb húzódtak, s mivel nem voltak az átlagosnál nagyobb szemei, az összehúzódás okozta szűkülés az átlagosnál kisebbé fokozta le a szemét. Mondhatni, az arcából szinte kihalt a szeme. A legegyszerűbb megoldás az lehetne, már ha létező problémának tekintjük az ember rosszkedvét, és már miért is ne tekintenénk annak, hogy okát vegyük ennek a feneketlen rosszkedvnek, ám ebbe se lehet Húbele Balázs-módjára csak úgy belecsapni. A férfi-rosszkedvhez természetesen csatlakozik a férfibú, amit romantikusabban férfibánatnak is nevezhetünk, ha már mindenképpen meg akarjuk nevezni azt a valamit, leginkább szörnyeteget, ami a szív táján akasztja be hegyes körmeit a léleknek nevezett részbe, hogy aztán tépje, csikarja, szétszedje és ne rakja össze sokáig azt. A legrosszabb az a fajta bánat, ha a rosszkedvet hívhatjuk ilyen egyszerűen is, amelynek nincs oka. Felnyitja ágyában a szemét, egy darabig a tetőablakon keresztül bámulja a felhőket, ha vannak, az eget, ha nincsenek felhők fenn, és hirtelen nyilallásba kezd a lelke. Nem, ő nem olyan férfi, aki nem meri nevének nevezni a dolgo-

kat, még azokat is megnevezi, amelyeknek nincs nevük. Rövid bambulás után megnevezi a mély bánat anyagát, mert a mély bánat nem tárgy, hanem anyag.

Hogy ne szaporítsuk a környülnyaldosást, nevezzük nevén az anyagot, s hívjuk undornak. Undorról már írtak regényt, forgattak filmet, nyilván készítettek színpadi adaptációkat is, de az ő undoráról aligha. A jeles férfiú ugyanis nem konkrétan undorodott valamitől, hanem általában mindentől. Nem szűkíthetjük le az undor érvényességi körét az életre, mert az élet általában csak egy-egy egyedet és az összes hozzátartozását jelenti, a világra, mert a világ parttalansága, veszélyes kiszámíthatatlansága okán a legváratlanabb helyeken lyukaszthatja ki, hasíthatja fel az undor egységes és végtelennek tetsző felületét. Sokáig fekszik tehát mozdulatlanul az ágyában, bámulva a semmibe kifelé, ha a semmit meg lehet képezni, hát a derék férfiú ezt a semmit megképezi, és elundorodva attól is, nézi.

Az időnek telnie kell, s mert pontosan tudja, hogy undor oda vagy ide, ő sem az időtlenségben létezik, noha majdnem, a nap legkellemetlenebb formái közül válogat. Úgy mint tusolás váltakozóan forró és hideg vízben, törülközés, spray a hónaljba, némi parfüm az arcra, egyik szaga undorítóbb a másikinál, jóllehet az undornak nincsenek fokozatai, ing, nadrág, zokni, cipő, táska, s lép ki az ajtón az undorítóan friss levegőbe. Sokszor készült már arra, hogy megszámolja, hány lépés a legközelebbi kis közért, ahová a fogyatkozó lélek elvezérli, de ez eddig még egyszer sem sikerült neki, talán épp a fogyatkozása miatt. Nem sok, de nem is kevés, így valahogy arányba kerül a távolság. Nem lassan, nem gyorsan, amolyan középírámban halad, oldalát veri az undorítóan üres táska, melybe bele fog kerülni az undorok undora. Lenyomja a kilincset, belép. A boltocska éppen csak akkorka, hogy három ember állva elfér benne, és ketten már bent vannak. Arisztokratikusan húzódik félre, de ez is csak gesztus inkább, mert nincs akkora szabad zug a boltban, ahová el- vagy félrehúzódhatna. Vár. Várja amazokat, hogy amazok végezzenek. A másik kettő. Ha valaki közben bejön, akkor megint ketten vannak előtte, Csak akkor áll elő vásárlói akaratával, ha a bolthoz méretezett nénikével kettesben maradnak az üzletben. Akkor sem szólal meg, csak ránéz az asszonyra. Az asszony se szólal meg, csak ráteszi a kezét egy kétdecis vodkára. Neki a szeme se rebben. A kicsiny asszonyi kéz átszéddeg a pálinkákra. Rezzentelen arccal figyel, de nem reagál. Az eladói kéz a whiskeyknél jár, arcán enyhe rángás jelzi, hogy ez az irány már eredményhez vezethet. Az asszony a kétdekás laposüveget emeli meg, aztán a fél literest, majd, mivel a férfi megátalkodott mozdulatlansággal figyel a történéseket, a háromnegyedet kihagyva, egyből a literes üvegre teszi a kezét. Bólint, fizet, borravalót is ad, a maradék bankjegyeket undorodva gyűri a zsebébe. A literes üveget még a boltban kinyitja, de úriember lévén, bent nem iszik. Mielőtt kilépne, az aprócska asszonyka azt mondja neki, szép napot. Nem sokat törődik az ilyen köszönésekkel. Szép napot, morogja vissza automatikusan, de még csak véletlenül sem fogja fel, mit beszél. Kilép a kóppottas ajtón, félretolja az arra járókat, s mert a boltocska saroképületben van, befordul a kis utcába, és ott húz bele egy heveset az üvegbe. Megrázkódik, az undor

most a gyomrában kulminálódik. Nem kívánja az italt. A második nagy korty fölka-
var benne mindent, a harmadik még le sem ér, amikor máris kitör a férfi testéből, a
falnak támaszkodva hány, szeme teliszalad könnyel, így az őt megbámulókat sem
láthatja, csak valami homályos foncsoron keresztül. Amikor a belső rángások kellő-
en lecsillapulnak, ismét a szájához emeli az üveget, és kortyolja, kortyolja, kortyolja,
kortyolja, nyel és könnyezik, kortyolja, nyel és küszködik az egyre erősödő hányin-
gerrel, nyel, de nem ki, nyel, hanem befelé, nyel, zakatol agyában a parancs, nyelni,
befelé, befelé, és az üres üveg már úgy hull ki a kezéből, mintha soha nem is tarto-
zott volna hozzá.

Megtörli a száját, lassú, mondhatni súlyos léptekkel indul el hazafelé. Az undor
már bezárva a gyomrába, a világ bezáródva a gyomrába, a mindenség bezárulva a
gyomrában. Egész lénye egyetlen gyomorban összpontosul, azt viszi, menti hazafe-
lé. A ház földszintjén még elkapja egy erős hányinger, de a bejárat melletti tükörre
ráborulva, arcába kapva a hideget, mintha megnyugodna az a fránya gyomor a vi-
lágundorával. Amikor a férfi elvállik a tükörtől, riadtan konstatálja, hogy a szemközi
sarokból egy meleg szürke szempár keresi a tekintetét. Az alsó szomszédja. Gon-
dolkodik, kérdezi az elegáns szürke hölgy. Zavarba jön. Miből gondolja, vakkant rá
mordan végül. Egy művész, ha nem alkot, akkor gondolkodik. Ez nem így van, drága,
mondaná, én most itt megittam egy liter whiskyt, és aki megiszik egy liter whiskyt,
az sok mindent tud, de gondolkodni nem. E helyett azonban csak annyit mond, igen,
drága, a művész, ha nem ír, akkor gondolkodik. És azért iszik, mert látom ám, hogy
csak-csak szopogatja azokat az otromba nagy üvegeket az utcán, hogy tudjon gon-
dolkodni. A lófaszt azért, drága, mondaná, ha én megiszom egy üveg whiskyt, egy
kurva gondolat sem jut az eszembe. E helyett csak annyit mond, igen, bizonyára ol-
vasta Ady Endre A magyar Pimodán című munkáját, a jeles költő az italozás és az
alkotói ihlet összefüggéséről beszél. Olvastam, hogyne olvastam volna, vágja rá a
szürke kis asszony, nagyon is jó írás az. És most nagyon sajnálom magát, művész úr,
úgy bizony, ha valaki, akkor én most nagyon sajnálom magát. A férfi némiképp meg-
tántorodik, gonoszabb megközelítésben nekizuhan a társasház hirdetőablájának,
de még sikerül megkapaszkodni annak a szélében. Aztán miért sajnál engem annyi-
ra, drága, kérdezi, szinte ellenségesen. Mert A magyar Pimodánban Ady azt is leírja,
hogy csak a második részegség az érvényes az alkotáshoz. És még csak az elsőnél
tart. Maga most hazamegy, művészkém, így mondja, művészkém, és közben cinko-
san vigyorog hozzá, és nagyon rosszul érzi magát. Vergődik az ágyban, aludni pró-
bál, de nem megy, enni próbál, de az se megy, többet inni nem mer, mert az se
megy, szóval, semmi sem megy. Akkor mi a fenét csinálok, horkan föl a férfi. Vár,
művészkém, mosolyog együttérzően a szürke kis drága, várja a délutánt, amikor a
finom remegések elérik a testét, és az agyát befogja a mindenség. És akkor alkotni
kezd, művészkém, és gyönyörű forgatókönyveket fog írni, én olyankor meg se me-
rek mozdulni az alsó lakásban, nehogy rossz irányba befolyásoljam a finom reme-
géseit. És most először, huncutul, lesüti a szemét a szürke kis öregasszony. Ettől

erőre kap, és váratlan érdeklődés éled meg benne. Mondja csak, drága, maga honnan tudja olyan jól mindezt, kérdezi, már-már nyersen. Tudja, művészkém, én is írok néha ezt-azt, hát nem olyan profi módon, mint maga, még csak meg sem jelentetem ezeket a kis szösszeneteket. De a délutáni remegés nekem is sokat segít az alkotásban; és tudja mit? Én is élvezem, amikor az agyamat befogja a mindenség. Megtántorodik, horkan, ügyetlen mozdulattal átöleli a kis öregasszonyt, aztán igyekszik leküzdeni azt a pár lépcsőfokot, ami a lakásáig fölvezet. Aztán jó alkotást, kolléga, csilingel mögötte a szürke kis drága vidám hangja, kikulcsolja az ajtót, és bezuhan az előszobába. Azt már nem hallja, hogy a kis öregasszony, miközben becsukja utána kintről az ajtót, halkán azt pöntyögi, szép napot, maga nagy... nagyon hülye, maga, maga, maga akkora nagy művész, hogy csak úgy átível az éveken, az életen... az életemen ... maga... maga kolléga...

suhant át a tudatán beszéd közben valami történetféle, egy pillanat volt csak az egész, mint az álom, amellyel az éjszaka hosszán át viaskodunk, de valójában csak a perc töredékét veszi igénybe az éjszánkából, elsuhanó történet, amit vagy leírt, vagy olvasott valahol

